

REDACȚIA

Deak Ferencz-uteza nr. 20.

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
 un an 20 cor.
 1/2 an 10 .
 1/4 an 5 .
 1 luna 2 .
 Pri de Duminecă pe an
 4 coroane.

Pentru România și străinătate pe an 40 franci.

Manuscrise nu se înapoiază.

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deak Ferencz-uteza nr. 20.

INSERTIUNILE:

de un șir garmond: prima dată 14 bani; a doua oară 12 bani; a treia oară 8 b., de fiecare publicațiune.

Atât abonamentele, cât și insertiunile sunt a se plăti înainte în Arad.

Scrisori nefrancate nu se primesc.

TRIBUNA POPORULUI

RĂSPUNS.

(L.) „Unirea” dela 25 c. reproduce o bună parte din articolul în care omul nostru Eugen Brote se pronunță asupra unirii dela 1700.

Organul blăjan în introducerea se face, la loc de frunte, scrie următoarele:

„Nu putem iscăli toate opiniile dlui Brote, dar le găsim interesante, întâia oară pentru că vin dela un bărbat gr. or. de din coace (deși actualminte trăește în România); și a doua oară pentru că se publică în fruntea unei foi, care dintru început și neconținut a avut caracter pronunțat confesional gr. or. și care în timpul din urmă chiar a făcut reclamă bătător la ochi unei cărți nesocotite, foarte dușmănoase unirei.

„Poate că foaia din chestiune caută să și refacă cu astfel de articoli numele, poate că vrea să repareze nesocotința sa de până aci: toate acestea însă puțin împoartă. Noi ținem să fixăm aici unele părți din articolul dlui Brote, care a avut curajul să fie drept față cu marele act național bisericesc dela 1700, și să i recunoască importanța politică. Observăm însă tot odată, că deși dl Brote aduce mare tribut adevărului, totuși nu i dă întreg tributul ce i se cuvine. Apoi ținem să accentuăm, că unirea nu numai în cadrul național al istoriei și politicii Românilor din Ardeal este actual cel mai important, ci chiar și în cadrul larg al istoriei întreg neamului românesc.

„Prin desbinarea bisericii orientale, care ne-a atras în brațele sale și pe noi, neamul românesc a ajuns într'un contrast, ale cărui urmări fatale le-a resimțit în tot decursul istoriei sale ulterioare și le mai resimțe și astăzi. Unirea dela 1700 a fost primul pas mare și serios pentru delăturaarea acestui contrast și restabilirea echilibrului psihologic în sufletul românesc.

Ce iscălește și ce nu aprobă din articolele dlui Brote, „Unirea” nu spune. Deci chiar dacă ar vrea, omul nostru nu poate să reflecteze. Mai ales că se ațâț doctori din Blaj nu arată, nici măcar indică unde anume și intru cât dl Brote „nu dă întreg tributul adevărului”.

Ce privește deci o explicație în privința aceasta, ea nu se poate face.

Ne simțim însă datori să reflectăm altor pasagi din scrisorile „Unirei”. Confrății noștri ne acuză că „Tribuna Poporului” „dintru început și neconținut a avut caracter pronunțat confesional gr. oriental”.

Eată o acuzațiune gratuită, pe care trebuie s-o respingem cu toată energia.

Dar dacă eram de caracter confesional, făceam oare P. S. Sale Episcopului Dr. D. Radu primirea de care s'a bucurat când a trecut pela noi și când a fost instalat?

A, dar am și certat pe tinerul episcop al Lugojului! Când însă? Când am văzut că în numele său și cu aprobarea sa în Banat s'a pornit o luptă confesională, un proselitism care așa zicând a întăritat pe frați și era să degeneze în orgii detestabile și păgubitoare neamului românesc!

Am dojenit apoi pe cunoscutul papistaș Lauran, care în numele unui consistor român a avut cinismul ca într'o adresă trimisă altui consistor român să scrie, că să ajutore înființarea și susținerea unei școli acatolice (era vorba de școli române gr. orientale) consideră de păcat neiertat...

Învățaji doctori dela Blaj, cei cari trăiesc pe pământul sfințit de atâția Români mari, nici până în ziua de azi nu au avut însă curajul să se pronunțe asupra susamintitelor fapte, ci trag concluzia: „Tribuna Poporului” s'a legat de noue scump Dr. D. Radu și de Dr. Aug. Lauran, este deci de caracter pronunțat confesional gr. oriental!...

Ce logică — tare, ce sentiment românesc pronunțat!...

Ne mai invinue apoi că am făcut „reclamă bătător la ochi unei cărți nesocotite, foarte dușmănoasă unirei”!

Dar, onorați colegi! Ceea-ce în cartea d-lui Dr. G. Popovici (Lugoj) — căci la el se face aluzie — mai ales ne-a impresionat, sunt tocmai pasagiile reproduse din diferiți autori și barbați distinși greco-catolici. Și dacă ați avut plăcerea să reproduceți opiniile d-lui Eugen Brote, ean' faceți bine și reproduceți și ceea-ce reproduce protopopul Lugojului în cartea sa, ca ast-fel cititorii să aibă toate opiniile și să judece în deplină cunoștință de cauză.

Articolul d-lui Brote n'au putut deci avea ca scop „repararea nesocotinței” noastre, ci un Român cu inima și judecată și-a spus sincer ce crede. Să nu uite însă „Unirea”, că dl Brote a stăruit îndeosebi asupra însemnătății politice a unirii, și să se gândească la un lucru: și noi din punct de vedere politic și având în vedere înalte interese naționale am dojenit pe acei prelați români gr. catolici, cari având convingerea binele sevrșit cu unirea dela 1700, se socot îndreptățiti ca și azi să stăruie în lucrarea de proselitism și tratează Românii gr.-orientali ca pe niște — schismatici, cari n'au drept nici la fericierea de veci... Chiar în „Unirea” s'a scris astfel.

Și noi și dl Brote suntem deci consecuenți în a judeca totul din punct de vedere mai înalt, politic și național.

Diplomați iscusiți cum sunt, și plini de duhul observațiunii, încât simt cum crește iarba, confrății dela Blaj au mai aflat că „tendența vedită” a seriei de articoli amintiți a fost și este „de a prepara calea unui compromis cu guvernul”...

Unde și cum a aflat acestea „Unirea”, n'o spune. Nici să pronunță, „cel puțin acum nu”, asupra chestiei.

Barăși — ierte-ni-se vorba — și retenie.

Dar când faci asemenea afirmațiuni și sulevezi o chestie atât de importantă, n'ei să-ți tragi capul, ca melcul, ci trebuie să privești drept în ochii celui pe care vrei să-l sfidezi, și să dovedești și să lămurești... Ori individul care odinioară insinua căte toate, venind dela Sibiu la Blaj, să fi avut înfrurire și asupra confrăților dela „Unirea”?

Ar fi regretabil.

Și mai regretabil e, când „Unirea” chiar și acum susține, că contrastul din sinul neamului românesc numai prin unirea dela 1700 s'a mai netezit... Prin urmăre „restabilirea echilibrului psihologic în sufletul românesc” se va face numai când toți vom fi îmbrățișat unirea... La 1700 s'a făcut numai „primul pas”... Ceilalți trebuie să urmeze!...

Noi înțelegem, că organ bisericesc fiind, „Unirea” să se pasioneze pentru sfânta unire.

Este însă un hotar, peste care trecându-se, se păcătuiește contra interesului mare național, care pretinde ca pentru chestii confesionale, frații d'același sânge să nu să învrăjbească.

Durerea patrioților, în deosebi a celor dela „Egyetértés” earăși e mare. Și anume pentru-că guvernul român prin poliția rurală vrea să reguleze pe — străini. Mai mult îl supără pe „E” faptul că noua lege nu va da dreptul ca Ovreii să deschidă cârciume ori cafenele...

De unde atâta dragoste la kossuthiști pentru Ovrei?

Și apoi „Zengeraiurile” din Budapesta, în contra cărora agită întreaga presă maghiară, nu sunt proprietate a Ovreib? De ce nu se ocupă presa maghiară de Ovrei d'acasă și să lase în pace pe cei din România, căci pe aceea-i va apăra în destul ziarul — „Adevărul” și socialistul domn Mille?!...

Apropiere între Rusia

și Austro-Ungaria.

Se știe, că la 6 Februarie arhiducele și moștenitorul tronului Francisc Ferdinand se duce la Petersburg, pentru a se înfățișa țarului ca general de cavalerie în armata Rusiei, demnitate la care l'a ridicat țarul.

Atât distincția ce țarul a arătat preșumtivului moștenitor precum și călătoria acestuia la Petersburg, în cercurile înalte politice este comentată cu deosebită atenție. Toți ved într'însa nu numai semnul bunelor relațiuni între cele două monarhii, dar că aceste relațiuni devin tot mai intime.

De alt-fel între monarhul nostru și cei patru țari cari au domnit dela 1848 încoace, și anume Nicolae I., Alexandru II și III și Nicolae II. relațiunile întotdeauna au fost destul de intime și ele au pornit desigur din ajutorul ce Rusia a dat Habsburgilor la 1849. Semn de prietenie a fost între altele, faptul, că bătrânul nostru monarh s'a dus de două ori în Rusia: odată în ajunul războiului ruso-turc, ear mai pe urmă la 1897, când a întors visita ce țarul îi făcuse în 1894. În ambele aceste date s'a hotărât câte ceva. Călătoria arhiduceului, viitor împărat și rege, nu este deci nici ea o simplă formalitate, ci desigur se pune și acum ceva la cale.

Eată de ce presa europeană comentează viu această călătorie, care deocam-dată însemnează prietenie bună între cele două monarhii, ear cât pentru viitor, probabil va avea de rezultat înțelegere deplină în ceea-ce privește — Balcanii! Va să zică: puce.

Din Dietă.

Sedința dela 27 Ianuarie.

Sedința a început cu discuția asupra unei chestii care pasionase mult pe deputați: invalidarea mandatului dela Dej, unde contele Teleky

„omenise” cu cognac pe alegătorii din care cauză Curia a și nimicît mandatul. Se înțelege că nici Dieta n'a avut ce să facă, ci a luat spre știință invalidarea.

Deputatul G. Serb prezintă apoi raportul privitor la școalele militare honvezești și la scutirea de dare militară.

Discuție mai viue s'a dezvoltat numai când a fost vorba de propunerea raportorului comisiei de imunitate.

Maróthy, raportorul, între alții propune a se suspenda dreptul de imunitate al deputatului Valasek, acuzat cu agitație contra naționalității maghiare.

Ruzziak, colegul Slovacului luat la goană, se declară contra estradării, pe motiv că alegerea și așa-i atacată, pe basa care se învoacă pentru estradare. Dacă Valasek a comis crimă ce i-se impută, Curia va nimicî negreșit mandatul. Atunci, constatată fiind crima, se va pute porni și procesul pentru agitație.

Punându-se la vot, Dieta întreagă, afară de Sași, Slovaci și Serbi votează pentru propunerea comisiei. Vom avea astfel un interesant proces.

Chamberlain concesiv.

(Urmare și fine).

Timpul pentru acțiune a părut sosit în care cabinetul Salisbury, dărâmend opera lui Gladstone, să „reguleze” raporturile de rivalitate (!) între cele două state olandeze africane, și între marele imperiu britanic! „Regularea” aceasta a considerat-o volnicul ministru al coloniilor engleze de o problemă ardentă și inevitabilă. Pe acest motiv a comandat Chamberlain însuflețire generală, ear în urma acțiunii detestabile a presii engleze întreaga Anglie a salutat cu bucurie războiul, care azi a ajuns în o fază, ce numai spre fală nu i servește superbului Albion. Cum a fost ridicată până la cer politica lui Chamberlain, cu câtă naivitate se provocau la gloria armelor, cât de tuse flutâ sălta întreaga Anglie în urma netismatelor operațiuni dela Ladismith și în urma capitulațiunii leului dela Paardeberg; cu câtă mândrie privea la Chamberlain ca la un oracol al infalibilității; cât de desprețuitor condamna Times atitudinea deamănă a domnului Krüger și susținea, că cu Anglia nici Napoleon I în culmea măririi sale n'a cutezat să se poarte așa de impertinent (vorba lui Times) față de Anglia, din care cauză bătrânul president o să expieze amar cutezanța sa!! Apoi noi am văzut până în ziua de azi, cine a fost destinat de soarte să guste potirul amar. Impregiurările, în mijlocul cărora Chamberlain s'a determinat pentru un pas istoric universal, ori cel puțin istoric-național, n'au fost pentru planul său mareș nici de cum favorabile. Soartea căreia trebuie să se supună și un ministru englez, n'a lăsat, ca sir Chamberlain să devină o mărime primordală în istoria patriei sale.

Războiul a intrat în anul al treilea, și Anglia se află în aceeași situațiune, ca la început. Și, cât de bogăți sunt cei doi ani trecuți pe de o parte în fapte eroice, în glorie, în virtuți militare și cetățenești, pe de alta în acte ne omenești, tirane, în rușine, în mil de feluri de păcate și viții. Până în ziua de azi războiul fatal n'a putut fi terminat. În „cucerire” n'a ajuns nici un rezultat mai mult colosală putere armată engleză, ca înainte cu 28 luni. Cuprinsă de torturi spasmodice, aștepta în continu impaciența Anglie sfârșitul războiului, de care i s'a urtt; adnc umilită trebuie să-și peardă iluziunile și ori-ce speranță de a-i

termina „repede“ și „cu onoare“, supărată și mâhnită să se plece naintea virtuților Barilor; Intristată până la moarte să și vadă înjosit prestigiul militar, și să sufere blamă și dacă consecvențele politice ale Chamberlain fac așa rea impresiune asupra celor ce au dorit războiul, de ce n'au căutat să delature răul la început; de ce au iritat spiritele, au provocat o înșuflețire aparentă, au permis ca țara să fie amestecată în o expediție care norocos, sau cu ori-ce fel de pace terminată, numai spre rusine îi servește Angliei? O-i poate n'a pătruns în secretul politicii lui Chamberlain, au ținut de suprafață, a o spune, unei critice conștiente; n'au avut atunci bărbății chemați, minte trează, să cumpănască pasul ce era să se comită, dacă este compatibil ori ba cu demnitatea, autoritatea, politica Angliei, ca putere universală și ca stat cultural? Nu, asta n'au făcut, cel-ce datorit au fost s'o facă; parlamentul englez a aprobat întru toate programul politic al ministrului colonilor. N'au judecat eventualitatea viitorului, n'au luat în combinație trecutul, pășania d'la Măiuba, vigoarea adversarului; din contră au sărit orbește în foc, toți oftau după gloria estină, după bătălii victorioase, după lupte crunte pentru „libertatea civilă și egalitatea de drept a Uniănderilor“ (!); toți căutau vi et contentione moarte onorabilă (!) pe câmpul sud-african! Considerând cauza adevărată a războiului, este aceasta o caracteristică propriei priceperii politice engleze, care pe astfel de căi, cu astfel de mijloace voese să facă Anglia mare și fericită

Cu oroare privește acum întreaga opinie publică engleză asupra urmărilor cetezătoare expediții de căștig a antreprenorului ei, Chamberlain, dar e târziu.

Oboșită, ruptă de puteri, fără armată suficientă pentru a scăpa din situație perplexă, Anglia a dovedit în războiul de față lăturea ei slabă, că în eventuală ciocnire cu puteri europene disciplinate, ea trebuie să sucumbă. S'a spulberat în vânt legenda despre invincibilitatea engleză, asta-i ce mult îl nădăjduiește pe Chamberlain. În mijlocul atâtor decepțiuni, desiluziuni, după atâta rușine pățită, Chamberlain cu persistența sa încăpăținată de a continua opera începută până n'va succeda să mântuie cum-va onoarea patriei sale, pe care a pătat-o a trebuit în fine să se declare *gata pentru eventualu pertractare de pace*, să promită că asigură Burilor *toate drepturile politice*, se mărturiească *vitejia lor*, pe care îi numea mereu cu atâta dragoste bandiți, cete de hoști; cu un cuvânt să fie mai conciliant, ce-va mai compesant. Omul de fer s'a muiat; cu mare emfază spunea, că Burii ne condiționat trebuie striviți, căci ei au provocat conflictul actual; prin atitudinea lor provocatoare au întrerupt pertractările de negociație dintre Anglia și Transvaal prin „sfruntat“; cel ce în nepuțință, sau a recurs la mijloace neomenești pentru a constrânge pe adversar să capituleze, acum s'a mai calmat, s'a mai domolit, a devenit conștient. Se pare că vampirul s'a săturat de sânge, că monstrul a redevenit la simțiri omenești.

Il muștră conștiința pe Chamberlain? Se teme de blăstăm, de odiul, disprețul general al popoarelor, de vocea imparțială și gravă a istoriei? Iși teme numele și memoria de rușine, ce și-a atras asupra sa, de condamnarea, de care este demn? Il neliniștește gândul de a fi adas atâta nefericire pe capul alor zece de mii de nefericiți, ca pradă a caprițiilor sale nebune, pe care îi a constrins să-și părăsească vatra, să prindă arma și să aperse contra unei morți năvalnice? Il muștră conștiința de a-și fi expus patria unei nefericiri de neuitat, unei rușini, ce va forma vecnică pată pe numele ei? Vede doară în somn rîul de sânge al jertfelor sale? Aude vocea nădușită alor zece de mii, — ca un cor horid — care pândesc în jurul său, îl încungiuță, îl acamă diabolul cu ironicele cuvinte: Ave carnifex, morituri te salutant? Il se presintă în somn figurile celor nefericiți, asupra cărora s'a răsunat ca un Irod, aruncându-i în gura morții fără milă, fără simțire omenească? Cum? Chamberlain să se fi săturat de opera sa de călău?

Greg. Iorga.

DIN ROMÂNIA.

Dela Cameră. Ședința dela 11/23 Ianuarie 1902.

Ședința se deschide la orele 2 după amiază sub presidența d-lui M. Pherechide. Prezenți 92 d-și deputați.

Dl St. Silheanu raportor, dă citire proiectului de lege a casei bisericelor.

Discuția generală este deschisă.

Dl M. Vlădescu vorbește contra proiectului.

Proiectul păcătuiește din cauză că împinge prea departe controlul.

Un alt inconvenient e că proiectul va creea o pedică pentru viitor pentru lăsarea de donațiunile bisericelor și va scădea situația materială a preoților.

Dl Nicolae Ionescu declară că e contra proiectului cum e alcătuit, cât și contra principiului pe care e așezat.

Oratorul cere să se amâne discuția proiectelor până după votarea bugetelor.

Se pune la vot propunerea d-lui Ionescu pentru amânarea discuției și se respinge.

Dl Sp. Haret ministrul cultelor și instrucțiunii publice, declară că ar fi fost contra propunerii de amânare, căci atunci legea n'ar fi putut să se aplice anul acesta.

Intrând în fond, arată că administrarea bisericelor române e ca și până acum; prin urmare, nu există centralizare administrativă; nu se prevede decât ca controlul, care acum se face de consiliile comunale, să fie trecut la Casa bisericească.

Astăzi averile bisericelor se administrează rău, fără ca comuna sau ministe-

rul să poată interveni, tocmai pentru a se respecta voințele testatorilor. Proiectul are de scop a remedia acest inconvenient.

Art. 7, care regulează întrebunțarea usufructului pământurilor bisericelor, e legal. Chiar autorul legii improprietății dela 1864 a explicat că nu era vorba de o porțiune de pământ de fie-care preot, ci de fie-care biserică.

În starea actuală sunt preoți cari stăpânesc până la 25 pogoane de pământ și biserică e totuși în ruină.

Se cere închiderea discuției: dl N. Ionescu vorbește contra închiderii, discuția se închide, proiectul se ia în considerație cu mare majoritate.

Se dă citirea articolului 1 din proiect. Dl Titu Frumușanu propune ca să se scoată de sub controlul administrației și așezămintele bisericelor Sf. Ilie și Sf. Treime din Craiova.

Dl D. Sturdza spune că nu trebuie scoase înainte interesele personale ale descendenților celor cari au donat averi așezămintele religioase, căci interesul țării cere ca aceste averi să nu fie rău administrate. Dl Sturdza termină rugând să nu se schimbe dispozițiunile proiectului.

Dl N. Constantinescu propune ca se lase și comunelor o parte de control asupra averilor bisericelor.

Dl Barbu Știrbei întreabă dacă legea de față se va aplica și capetelor particulare.

Dl Haret răspunde că instituțiile private nu cad sub prescripțiunile legii în discuție.

Dl D. Sturdza invită pe dl Constantinescu să nu împiedice prin cuvinte nesocotite luarea unei din cele mai tari cetățuiri ale Pievnei interne, curățindu-să relele învechite năravuri.

Dl Pană Buescu prezintă câte-va observațiuni, la cari răspunde dl prim-ministru, justificând economia legii.

Discuția se închide, amendamentul d-lui Frumușanu se respinge, art. 1 se admite nemodificat.

Articolele 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 și 9 se adoptă cu mică discuțiune.

Se dă citire art. 10.

Vorbesc d-nii N. T. Popp, Titu Frumușanu, N. Constantinescu și Spiru Haret; articolul 10 se adoptă nemodificat.

Se votează fură discuție articolele 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18 și cel din urmă 19.

In ședința dela 24 c. proiectul de lege se primește cu 81 voturi din 94 votanți.

Dela Congregația Aradului.

— Urmarea ședinței dela 27 Ianuarie. —

În șirul desbaterii punctelor del' ordinea zilei, față cu propunerea comisiei comitatense de a se clădi un nou edificiu pentru protopretur din Radna, dl Suciu combate luxul domnesc, și cere a se mulțumi cu reparațiunile.

Dl Boțoc ia cuvântul, în chestia facerii unei fântâni artezice din Comlaș. Apa e foarte bună în Comlaș — spune oratorul, mortalitatea e relativ mică, comuna este așa de îngreunată cu dări, încât nu mai poate suporta astfel de spese. Cere a se respinge propunerea comisiei.

Apără propunerea proto-notar Schüll, și fișpanul.

Dl Suciu luând cuvântul, cere să se amâne afacerea până când comuna va fi în mai bună stare materială.

Propunerea comisiei se admite.

Propunerea de a se ține în funcțiune repaos în zile de sărbători și Dumineci, la propunerea d-lui Ciorgariu însușită de dl fișpan se primește, ca conclud, în sensul, ca să fie respectate și sărbătorile confesiunilor diferitelor naționalități din patrie.

Dl Gheorghe Costina ia cuvântul în chestia vinzării caselor comunale din Iosași, Feniș, și alte comune.

Dl Giorgia combate cererea de a se face un asil de copii cu banii comunei în Buteni, propunând că dacă statul vrea să aibă asil, pe lângă școala de stat ce a înființat, să rămână și asilul în sarcina statului.

Dl Gr. Mladin cere ca plata tutorului comunal din Curtici să rămână tot cea veche, să nu se mărească după-cum se propune de comisiune.

Propunerea comisiei de sporire dela 100 la 400 cor. se primește cu majoritate de voturi.

În șirul obiectelor la ordinea zilei dl Suciu cere să fie mai explicit raportorii în prezentarea punctelor prezentate drept concluse ale comisiunilor.

În chestia separării pășunii din comuna Pășeni, propunerea comisiei se primește cu amendamentul propus de dl I. Suciu, de a se căuta tegarea comunei politice de greutatea ce i-se aruncă, din cauza urbană, și să se urmărească remedierea stării de lucruri nelegale.

IN VALS.

Vioara cântă... Valsul mlădios
Cu melodii cerești se 'ngână.
Păcerea într-o sufletul duios,
Se face inimii stăpână...

Pornește dorul, visul deșteptând,
Un vis frumos ce 'nveselește,
Și ne cuprinde 'n brațul moale, blând
Șoptind a dragostei poveste...

Cuprinși de farmec trecem sin la sin,
Pe aripi visul efant ne duce...
Te string cu drag și mâna ta o țin
Cuprinsa de un cutremur dulce...

Și părul tău eel neted, ebenin
Când fața mea ușor atinge,
Uit tot necazul; al vieții chin
Din suflet desfăcut, se stinge!...

În șoapte înecăm al nost' cuvânt...
S'aude inima cum bate...
Ne înrobește farmecul preasfânt
Rostit — șoptit de jumătate...

În jurul nostru tot e luminos...
Dulci melodii cerești se 'ngână...
Și dragostea cu dulce glas duios
Se face inimii stăpână...
Arad, 1902. Alexandru Aciu.

DURERI...

E umedă, pustie casa,
Și doi copii în leagăn plâng;
Ce tristă, fără coșe și masa,
Ear doi părinți în chin se stâng...

E frig de crapă bolovanit
Și n'au vecin decât un moș.
De nu-i mai știe nimeni anii,
Cu ochii de vieață storși...

Un ajutor ei n'au la mână...
Și mulți ce-l știu trudiți așa!
Ei rid cu inima păgână
În loc să 'ncerce a-i scăpa.

Și mor... dar ved hădoasa moarte
De donș-ori... c'asa fu scris:
Coșii lor în sin să poarte,
Ce pentru ei era prezis.

Un chin amar le-a fost vieața...
Copii sunt orfanți și 'n ger...
Pe ochii lor s'așează ceața...
Din mila morții eată-I... per!...

Ca mâne nimeni nu mai știe
De au fost vr'odată pe păuënt...
Și căți ca dinșii n'or să vie,
Cu vieața moartă în mormânt.

POEZII...

Cum arde facla sub o cruce
În cimiterul trist, și moare,
Și nime acolo nu se duce
Să plângă pentru ea, — că-l doare;

Cum cerșitorul scos afară
Pe la răspântii, să cerșească,
Și 'n loc de pâne cu ocară,
Sătenii lui vor să-l cinstească;

Precum de bine, de iubire
Întreaga lume se 'nfosră,
Ș'aleargă, beață, în neșire
Cu dracii toți de subțioară;

Așa osândă-i plămădită
Pe seama noastră, frați în liră,
De când căzut-am în ispită,
Și musele ne ocoliră.

Cântăm; și pentru o cântare
Ce nălța minunii la vieață,
Răspătă-I: urș și uitare
Și crunte lovituri în față...

Voi, ce-l-ce vă jucați cu norii
Și stelelor pricepeți taina,
Poeți, din mijlocul văltoirii
Ești... și rupeți-vă haina...
Pr. Al. Munteanu al lui Vasile.

CLEOPATRA.

ROMAN 16

de

HAGGARD RIDER.

Traducere de Leandru.

Acest Paulus era un bărbat cu umeri lași și față de femeie, mâna îi tremura de beție. Mă recunosc.

— Uite, strigă el latinește către mine, care venea după el, — acesta e fișcăul, care s'a luptat eri cu gladiatorul negru, cu acela, care acum urlă sub fereastra mea că și-a pierdut mâna.

Ajunge-l'ar blăstămul pe acel dobitoac negru! M'am rămasit căi la primul coacurs de gladiator o să lavingă! Țineam remășagul contra lui Caius, ear acumă nu mai poate lupta și eu trebuie să'mi perd banii din cauza acestui astronom!... Ce ai și spus? Că o cauți pe d-ra Charmion? Ei, asta va aranja lucrul definitiv. Ea nu te las să intri. Băete, eu sunt adoratorul d-ret Charmion, — precum toți suntem adoratorii ei, deși ea ne învrednicește cu mai mulți punni decât cu oftări. Ce crezi, că dăm voce unui astrolog cu ochi și pept ca al tău, să se amestece în treburile noastre? Pe Bachunu! Lasă să vină ea la întâlnire, căci pe tine zăă nu te lăssăm înăuntru!

— Bunul meu domn, zisei piecat și totuși cu demnitate, — vă implor să avertisc!

In tot de cursul desbaterilor respira un aer sănătos românesc, căci deși nici o chestie mai mare n'a fost la ordinea zilei, afară de funcționarii raportori și dl *Boksán Szever* — cari au vorbit ungurește — numai limba română s'a auzit în sala comitatului.

Estă și lista membrilor români prezenți la adunare:

Dr. I. Suci, Arcadie Căcinea, Const. Gurban, S. Secula, Dr. St. C. Pop, Tr. Mager, Costina (preot), I. Stefanuț, I. Georgia, Tr. Vătan, G. Telescu, Mladin (Curtici), Țaran, Vătan Romul, Boșcaiu, I. Herbay, F. Vancu (Măderat), R. Ciorgariu, G. Serb, T. Stan (Cherechiu), Iosif Ocneanu, I. Groșorean, A. Secula, Muscan, P. Givulescu (Curtici), Tr. Te-rebenț, Dr. Ardelean (Chișineu), Dr. Ispravnic, Popovici (Șiria), Boțoc, Sava Tamășdan, Morariu (Micalaca), Protopop Groza, Ioan Căib (Măsea), Lazărescu (Șiria), Iacob Herna (Șetin), Pascu Moț (Pil), Ioan Burza (Păncota), Onuț Valea (Chereluș), Bulboacă Iacob (Curtici) Nic. Ursu, David Ursu (Curtici) Nicolae Șavor (Covasint), Radiș Ioan (Chereluș), Todor Borod (Varșand) Bogdan (Agris) Simeon Buda (Păncota) Gherbă (Cermeni), Alexa Igrisan (Pectea) I. Vuculescu (Șoimoș), Nicolae Pop, Milovan, Iacob Musca (Com-lauș), Ambrosie Ungurean, Popescu (Măderat) Russu Șirianu, Cosma (Micalaca) Iustin Dascăl, Dr. I. Hotăran, arch. A. Hamsea.

O întimpinare.

In raportul despre decursul sfintirii obeliscului comitetului Asociației funebrele de aici, publicat în N-rul 3 de Duminecă, din 25 n. luna și a. c. al acestui zef, acel subsemnat „B.” sigur preotul din F. s. atinge și de persoana mea, namindu-mă „lucăpăinat”, și că „atâta încăpăinare nici că s'a mai pomenit la alt învățător”, pentru-că am cutezit să cer arșarea în scris dela pontificatul Preoat. D. Protopop Dr. Putici, pentru eventuala funcțiune.

Pentru clarificarea chestiei în de oportun, ba chiar provocat sunt a declara și aci, că nu cu interjecția de a mă opune Prea on. domn Protopop, ci pentru că oamenilor, veniți în carele de prelegere de a mă avisa, fiind aceia din întâmplare neprieteni atât a-i mei, cât și a-i comitetului și sinodului parohial, abșelat nu le-am putut da crezământul, ear' aceasta și din cauză că înainte de aceea s'a fost lansat vestea, că Prea on. domn Protopop va escorge cu ministranții și învățătorul parohiei sale la sfârșirea obeliscului.

Drept aceea am mers I s'ami la biserică spre a primi în persoană, cel puțin

verbal, ordinul Prea on. domn Protopop, în urma căruia am venit și cu pruncii școlari, cu cari am prestat funcțiunile cantonale atât în biserică, la liturgie și parastas, cât și cu lătra prin viscolul teribil ce, după recunoașterea proprie a reportorului, în chipul minunilor și a semnelor arătătoare a pre-lomnit întreagă tocmai acea zi, și când, mai ales s'armanit pruncii școlari, cel mai mulți slab îmbrăcați, au avut foarte mult d'a suferi din cauza frigului insuportabil.

Ținuta deci mi a fost legală, void prin aceasta a mă asigura și a declina dela mine ori-ce răspundere, pentru pruncii școlari, dintre cari vre o căți-va și astăzi zac boinavi pe acasă.

Rezultă deci că preotul „B.” a reportat eopleșit de patima urei și a răsunării, în-susiri, cari s'arșnic contrazic vocațiunei sale. „Cunoaște-te pe tine însuși” zice o axioma, și mâncând dela aceasta, al „cin stite” părinte a și privi propria-și figură și nu a atribui epitețe altora, cari însă toate se reduc la „prea ciustia” ta.

La celelalte investive din raport, ne-privindu mă în special, nu voi să răspund. *Petru Mușiu, învățător.*

NOUȚĂȚI.

ARAD, 28 Ianuarie n. 1902.

Cu — vaporul. Țeara este scăpată de primejdie. Preotul român (George Ardelean din Sătmar, cel care a ocărit pe credincioșii români pentru-că au voit să cânte ungurește în biserică, a fost dat în judecată și osândit pentru crima comisă în contra libertății exercițiului religios. Preotului Ardelean judele din Sătmar i-a croit adecă o pedeapsă de 400 cororoane ori 20 zile închisoare. Bine că nu i-au dat ani de temniță; pentru că crima într'adevăr era — strigătoare la cer! Condamnatul a făcut apel contra sentenței — ungureșii!

Frica de Ruși e așa de mare între patrioți, că aproape zilnic ved trupe comandate la hotarul — Românii, ear spionii rusești văd pretutindeni.

Astfel „Egyetértés” de ieri aduce o corespondență din Odesa, în care după ce spune că în delta Danării s'au introdus vase de răboiu cari să facă serviciu de — spionajiu, ear la Varna și Burgas au introdus arme multe, înainte de asta cu patru zile, va să zică la 18 c., în România, au fost prinși ca spioni 12 ofițeri din statul major rus, dar după porunca ministrului de răboiu D. Sturdza ei au fost eliberați și lăsați să se întoarcă în cea mai mare liniște acasă.

Ciudat! Despre toate acestea nici zărele de senzație din București nu știu și nu scriu nimic... Se vede că în ce privește senzațiunile, „Egyetértés” se menține în frunte.

Voieba e că Ungurii cred povestile acestea, și nu li s'ar părea ciudat nici dacă

s'ar serie că în România s'a prins un regiment rusesc întreg care — spiona.

Ofițer bestial. Presa maghiară este plină cu injurii la adra unui ofițer din nefericire pentru ei — maghiar, Dr. Derancsay Rezső, medic, care s'a luat erii în Budapesta la ceartă cu o femeie, în tranvaiu, pentru-că aceasta-l îndrumase la ordine din cauză că se obrăznicise cu ea și fiica ei. Doctorul în cele din urmă a scos sabia și a rănit grav pe femeie, care într'o stare gravă a fost dusă la spital.

Afacerea timbrelor false. — Instrucția în afacerea timbrelor false descoperă în Sofia pe fie-care zi lucruri foarte sensaționale.

Știrea că mai mulți oameni politici sunt amestecați, se confirmă.

Judele de instrucție Protopop a arestat Joi noapte pe avocatul Diko Ioveli, fostul primar al Sofiei. Ioveli s'a sinucis în temniță, luând strichiniă.

Afiliatiunea aceasta exista de mai mulți ani și statul a fost frustrat cu peste zece milioane.

Un monument pentru baronul Ketteler. — Impăratul Wilhelm a primit planul de a se ridica un monument în memoria baronului Ketteler, fostul ambasador al Germaniei la Peking, care, după cum se știe, a fost asasinat de boxerii chinezi.

Monumentul acesta va fi așezat în grădina castelului din Mûnter și frontul va fi îndreptat spre cimitirul central, unde se află îngropat baronul Ketteler.

Monumentul acesta va fi lucrat de sculptorul Hidding, și va avea o înălțime de 16 metri, așezat fiind pe o colină tăiată în stâncă. La soclu se află intrarea în criptă. Deasupra se află efigia în bronz a defunctului, încunjurată de steaguri de boxerii și cu inscripția: „In memoria baronului Clemens de Ketteler, care a căzut la 25 Iunie 1900, victima datoriei sale ca ambasador al imperiului german”.

Pe obeliscul pe care se află aceste cuvinte, se ridică figura Sf. Michail, care, cu mâna stângă ține scutul, iar cu cea dreaptă o lance. Pe părțile laterale se află două frumoase relieuri. La dreapta este portretul împăratului, cu inscripția: „Popoare ale Europei, păstrați cele mai scumpe banuri ale voastre”. Sub această inscripție se află o cruce.

Scăița de pe partea stângă arată pe Germania la țărmlul mării, trimițând pe fiul ei pe colăbii în depărtare, ca să răsbune crima sevărită de boxerii.

La desvelirea acestui monument va asista și un adjutant al împăratului

Trofee de răboiu din China. — Trofee de răboiu cucerite în China, de către trupele germane, vor fi zilele acestea împărțite singuratecelor State din confederația germană.

Ziarul „Münchener Allgemeine Zeitung” anunță în privința acesta următoarele: „Și regatul Bavariei va avea câte-va trofee de răboiu din China, cari actualmente se află la Berlin. Celelalte State cari au trimis trupe în China, au primit ast-fel de trofee pentru muzeele armatei lor.

Arsenalul din Dresda a primit zilele trecute mai multe tunuri mari, precum și puști chineze de sistem vechiu și o tobă enormă de culoare roșie”.

Felurimii. Originea frackului și numirea lui. Suntem în cășlegi, pretutindenea are de lucru arcușul, și cinei săptămâni își exercită supremația aristocraticul „frack”. Cei cari — mâne seară vor aprinde candelă Terpsichorei, știu oare toți ce este frackul și care este originea cuvântului frack?... Conform opiniei franceze cuvântul „frack” e de origine polonă, pe când Germanii

sustin ca e egal cu „Wrack”-ul nemțesc, care înseamnă „frântură de suman”. Mai verosimil e că provine dela cuvântul englez „frock”, care nu e altceva decât numele sumanului simplu.

În secolul XII ostașii purtau sumane lungi, atât pedestrașii cât și călăreții, ear' ceștii din urmă, spre a nu-i impedeza în călărit, îndoiau în sus poalele sumanului, având și nasturi de cari să le anine spre a nu căde eară în jos. De oare-ce căpтуșeala sumanului era de diferite colori, cu timpul s'a dispus, ca fie-care trupă să aibă la suman căpтуșeală de anumită culoare, prin ce să se deosebească de celelalte; — de aci derivă rosetele uniformelor ostășești cari, cum se știe, sunt semnele distinctive ale diferitelor regimente. Pe la mijlocul secolului XVIII sumanul soldaților era croit astfel, că partea anterioară a poalei era tăiată pieziș. După modelul astorfel de sumane apoi, deosebi după răboiul de șapte ani, a început civilimea să poarte „frock”-uri, cari în Anglia au devenit în scurt timp portul elitei. Până prin primul pătrar al secolului XIX frackul era din stofă colorată și împodobit cu nasturi de aur ori de argint; numai cam prin anul 1848 a început moda frackului negru.

După revoluția franceză femeile încă purtau un fel de blusă asemenea frackului, numită caracó, ori cu altă numire longue vest (talie lungă).

Dacă amintirăm de longue vest-a femeilor, să mai spunem ceva și de spencerul lor, deși n'are nici în clin nici în mână cu frackul. „Spencer” se numia un sumanel scurt, strins pe talie, cu mâneci strimte, une-ori cu guler foarte înalt, avându-și numirea probabil dela lordul Spencer. Tradiția adecă spune că nobilul lord cu ocazia unui prânz se uitase prea mult în fundul păharului, dela ce i-a venit somn și a adormit într'un fotel. Fotelul însă fiind prea aproape de camniță, anterul lordului a luat foc și până să se trezească stăpânul său, a ars până la talie. Lordul nu mult i-a păsat de năpasta îndurată, ci și-a chemat servitorul și i-a demandat să taie jur-impriejur poala arsă, rămânând astfel numai în talia anterului. Astfel s'a născut „spencerul”. — Cine nu crede, cerceteze.

ULTIME ȘTIRI.

Haaga, 28 Ianuarie. Despre lupta pe care Delarey a reputat-o asupra generalului Carigton, silit să se predea cu întreg statul major, știri amănunțite numai acum sosesc. Buri au făcut mulți prizonieri englezi precum au pus mâna și pe tunuri și muniții numeroase. Carigton fusese înșelat în munții Magaliezi.

Bruzela, 28 Ianuarie. După știrile din Pretoria, Buri stau cu atât mai bine, cu cât munițiunii au încă pe ani de zile. Secerișul, terminat deja, a fost bun.

Comandantul Viljoen și doi adjutanți au fost prinși într'o fermă de lângă Lyndeberg.

Comandantul Bayer, care de mai multă vreme este aproape de Piter-sburg, la 22 c. a intrat cu forța în tabăra concentrată din sus amintitul oraș și a eliberat o mulțime de Buri.

Editor Aurel Popovici Barcianu. Red. respons. Ioan Russa Șirianu.

Insertiuni și reclame.

Senzație mare a produs văzându-se eu ce prețuri într'adevăr ieftine sunt indicate în galanterele prăvăliet Porter Vilmos (Szabadság tér) ghețele fine pentru bărbați și femei. Toate aceste ghețe sunt lucruri de mână, ceea-ce proprietarul acestei prăvălii ia garanție și acum în sezonul baturilor și a seratelor o asemenea afacere interesează publicul mare, de aceea ținem să atragem atențiunea Oor. public asupra prăvăliet mari a d-lui Porter Vilmos unde pe lângă tot felul de lucruri să găsească și ghețe ieftine.

pe d-ra Charmion, căci lucrul meu nu suferă amboare.

— Mare Dumnezeu! răspunde ofițerul; — cine stă în fața noastră, de ne poate aștepta? Poate un ceas deghizat? Chiar de aceea nu! Mergi în treabă! Pleacă, dacă nu vrei să fii cum vâful lancei ghidilă spatele.

— Te rog. îl intrerupse celalalt ofițer, — acesta e astrolog Lasă să se pro-rocească ceva, să ne arate câte-va vișjitorii.

— Da, da strigară ceilalți, cari veniră între acestea, — lasă băietul să-și arate meșteșugul. Dacă e mag va pute intra pe poartă și dacă nu vorbește Paulus.

— Cu plăcere, bunii mei domni! răspunsei, căci nu vedeam alt mijloc să pot intra. Imi dat voe tirerul și nobilul meu domn, zisei cătră soțul lui Paulus — să mă uit adânc în ochii tei? Probabil voi pute ceta ce e scris în ei.

— Bine răspunde tinărul. — De ar fi însă mai bine Charmion care mă provoacă, zău ești zapăci-o cu privirea mea.

Il prinsel de mână și privii adânc în ochii lui.

— Văd câmp de lupți în timpul nopții, zisei — și pe câmp zac împăștiate cadavre. Intre acestea e și al tău — o bienă tocmai acum îți rupe gâtlegiul... Tinere nobil, nu va trece un an și vei muri de spadă.

— Pe Bacchus! zise tinărul în galbinând, — ești un proroc de primejdie, na meșter de vraje!

(Va urma.)

